

Penggunaan Urutan Kata Dalam Bahasa Perancis Dan Bahasa Malaysia

Choi Kim Yok
Pusat Bahasa
Universiti Malaya

Tujuan kajian kontrastif ini adalah untuk menunjukkan persamaan dan perbezaan dalam penggunaan urutan kata dalam ujaran-ujaran bahasa Perancis dan bahasa Malaysia. Urutan kata merupakan satu prosedur sintaksis di antara prosedur-prosedur yang lain (kata-kata fungsional dan kata-kata autonom)¹ Dalam prosedur ini kelinieran² utusan (message) dipergunakan dengan secara langsung. Tetapi kita harus membezakan unsur-unsur yang berturut-turut dengan penggunaan fungsional sesuatu urutan. Kedudukan unsur-unsur tidak semestinya fungsional³ Unsur-unsur juga boleh ditentukan oleh kebiasaan yang terbatas, misalnya dalam ujaran Perancis, *cette petite maison* "rumah kecil itu", kedudukan kata sifat *petite* "kecil" di hadapan *maison* "rumah" adalah ditetapkan oleh kebiasaan, dan oleh itu, tidak mempunyai nilai fungsional dan tidak mempunyai perkaitan dengan pengucapan hubungan-hubungan sintaksis. Kita boleh menggunakan istilah *urutan* untuk ujaran di mana kedudukan unsur-unsur mempunyai nilai fungsional. Istilah *fungsi* digunakan untuk menunjukkan hubungan linguistik yang bersesuaian dengan hubungan antara unsur-unsur pengalaman. Seperti tanda-tanda linguistik (linguistic signs), fungsi-fungsi adalah fakta-fakta sintaksis yang mempunyai dua segi pandangan (two-fold facets), yakni bentuk fonik (signifiant) dan makna atau konsep (signifie). Oleh itu, penggunaan urutan kata harus difaham melalui kedua-dua aspek ini, misalnya, kat nama majmuk *tukang-kayu* perlu dikaji seperti yang berikut:

<i>makna (hubungan)</i>	<i>mukleus penentu</i>
bentuk fonik	urutan 1 + 2

Dalam bahasa Perancis:

<i>signifie (relation)</i>	<i>determine determinanti</i>
signifiant	ordre 1 + 2

¹ Prosedur-prosedur ini akan dikaji dalam artikel yang akan datang.

² Kelinieran adalah prinsip penderetan unsur-unsur dalam ujaran.

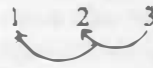
³ Sesuatu diposisi dikatakan "fungsional" apabila diposisi ini menyumbangkan makna dalam komunikasi.

Bahasa Malaysia

(a) 2 unsur

urutan progresif	ibu pejabat
	1 2
	penentu nukleus
urutan regresif	Jalan Hang Tuah
	1 2
	nukleus penentu

(b) 3 unsur (i) penjual air tebu

(ii) penjual kain tenunan Indonesia⁷

Penentuan 1 oleh 2 membayangkan penentuan 2 oleh 3. Dalam contoh (b) (ii) "Indonesia" tidak boleh menentukan "tenunan" tetapi ia menentukan "kain tenunan". Oleh itu, "tenunan" tidak dapat dianggap sebagai unsur yang bebas tetapi sebagai unsur yang bergantung kepada "kain". Dengan perkataan lain, "kain tenunan" adalah satu *sinthem*, yakni satu struktur yang terdiri daripada monem-monem sambungan.⁸ Penggunaan urutan yang mempunyai lebih daripada 3 unsur adalah sukar oleh kerana pembatasan terhadap ingatan.

Pengenalan sintagmatis

Dalam analisis unsur-unsur sesuatu ayat, misalnya "Jiran-jiran itu sudah datang" kita boleh mentakrifkan "jiran-jiran itu" sebagai sintagma nama (subjek) dan "sudah datang" sebagai sintagma kerja (predikat).

Bahasa Perancis

Lazimnya, dalam sintagma nama bahasa Perancis, kata-kata aktualisator mendahului kata nama. Aktualisator-aktualisator adalah prosedur-prosedur bahasa yang digunakan untuk menghubungkan konsep-konsep dengan referen-referennya. Aktualisator-aktualisator boleh dianggap sebagai ligamen grammatikal, dan mengandungi kata-

⁷ Kekaburan juga boleh timbul jika penjual itu adalah orang Indonesia.

⁸ Dalam tata istilah A. Martinet, *sinthem* (*synthem*) adalah satu *segmen* ujaran yang terdiri daripada beberapa monem leksikal yang berfungsi sebagai satu unit sintaksis minimal, misalnya, "suratkhabar" dan bentuk-bentuk terbitan (derived forms) seperti "ajaran", "penjual" dll. *Monem* ad: makna, misalnya, kata-kata tunggal, akar, afiks, desinens.

kata seperti kata sandang, kata sifat milik, kardinal-kardinal, kata kuantitatif dan kata sifat penunjuk, misalnya.

penentu --- nukleus

le	}	+ substantif
un		
un		
huit		
plusieurs		
ce		

Urutan bagi struktur ini adalah: penentu ---> nukleus. Kecualian: kata sifat penunjuk seperti "ce...-ci" dan "ce...-la" mengelilingi kata nama.

Bahasa Malaysia

Aktualisator-aktualisator boleh mendahului atau mengikuti kata nama, misalnya:

nukleus --- penentu

penentu --- nukleus

kata nama +	}	itu	}	lapan	}	+ kata nama
		saya		semua		
		semua		lapan buah		

Kata sifat penunjuk, kata sifat milik dan beberapa kata kuantitatif seharusnya mengikuti kata nama sedangkan kardinal-kardinal, kata-kata kuantitatif yang tertentu dan penjodoh bilangan biasanya mendahului kata nama.

Kedudukan kata sifat

Menurut tradisi, kata sifat adalah bergantung kepada kata nama. Kata sifat adalah kata yang menerangkan kata nama (adjektif penyifatan) dan boleh menjadi aktualisator bagi kata nama dalam ayat (adjektif penentu).

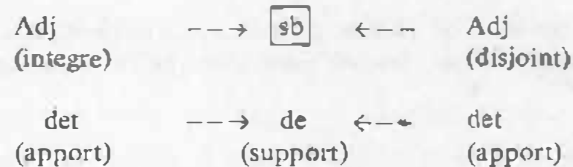
Bahasa Perancis

Kata sifat tidak mempunyai tempat yang tetap. Sebagai penentu, ia merupakan predikat, misalnya, *La decision est importante* "keputusan itu penting" apabila digabungkan dengan kata nama, terdapat suatu hubungan erat antara kata sifat dan kata nama. Tetapi, rapatnya hubungan ini bergantung kepada kedudukan kata sifat terhadap kata nama. Jika kedudukannya dikemudiankan, kata sifat menyumbang suatu pandangan penggenap tetapi menyimpan autonominya, misalnya,

une decision importante "satu keputusan yang penting" Jika kedudukannya didahulukan, kata sifat biasanya digabungkan dengan kata nama, dengan menempatkan kata nama itu dalam kategori yang tertentu, yakni kategori yang berkenaan dengan kualitasnya, besarnya dan lain-lain, misalnya, *une importance decision* "satu keputusan penting"

Kata sifat warna biasanya diletakkan selepas kata nama kecuali dalam kumpulan-kumpulan kata yang berbentuk puisi, misalnya, *verts paturages* "padang hijau" dan *noirs soucis* "kekhawatiran gelap"

Daripada contoh-contoh di atas kita dapat melihat bahawa bahasa Perancis memberi satu pilihan, iaitu antara pandangan objektif (kata sifat di belakang) dan pandangan subjektif (kata sifat di hadapan).

Bahasa Malaysia

Kedudukan kata sifat dalam bahasa Malaysia adalah lebih terbatas. Kedudukannya sentiasa selepas kata nama dan seringkali melalui kataganti penghubung "yang". Dalam percakapan, kata sifat boleh diletakkan sebelum kata nama untuk menitikberatkan kata sifat itu. Biasanya, dalam percakapan, ada jedyanya antara kata sifat dan kata nama.

- Contoh:
- (1) rumah besar itu
 - (2) besar, rumah itu
 - (3) keputusan (yang) penting itu.

Boleh dikatakan bahawa integrasi kata sifat adalah lebih kuat dalam kategori (1) dari kategori (2).

- (1) Kn <-- Ks
- (2) Kn <-- Ks
(yang)

Sintagma kerja

Dalam sintagma kerja bahasa Perancis dan bahasa Malaysia, terdapat katakerja yang mendahului katakerja dasar. Dalam bahasa Malaysia, katakerja ini adalah katakerja bantu yang mengandungi katakerja aspek dan model. Dalam bahasa Perancis, katakerja bantu ini metu-

pakan semua modaliti bahasa Perancis. Strukturnya adalah seperti berikut:

Auxiliarisation --→ Verbe
(apport) (support)

Struktur bahasa Malaysia adalah sama,

Katakerja bantu Katakerja
(penentu) (nukleus)

Contoh:

Bahasa Perancis

- (1) (il) va venir "ia akan datang"
(2) (il) veut manger "ia hendak makan"

Bahasa Malaysia

- (1) (ia) akan datang
(2) (ia) hendak pergi

Struktur bagi kedua-dua bahasa ini adalah anti-kronologik (penentu mendahului nukleus). Berkenaan dengan bentuk negatif pula, unsur negatif mendahului katakerja dalam bahasa Malaysia. Dalam bahasa Perancis, katakerja adalah dikelilingi oleh unsur-unsur negatif.

Contoh:

Bahasa Perancis

(Je) ne chante pas⁹ "saya tidak menyanyi"

Bahasa Malaysia

(Saya) tidak menyanyi

Ujaran minimum

Ujaran minimum wujud dalam semua bahasa. Ujaran minimum didapati dalam bentuk subjek-predikat. Ujaran minimum tidak mengandungi apa-apa perluasan (expansion), (perluasan itu adalah, menurut definisinya, tidak wajib) dan oleh yang demikian mengandungi hanya unsur-unsur yang wajib. Hubungan antara subjek dan nukleus predikaif dinamakan oleh Otto Jespersen sebagai "nexus" Kedua-dua

⁹ Ada tanda yang bahagian pertama bentuk negatif, iaitu dalam percakapan.

unsur nexus adalah bergantung di antara satu sama lain; tetapi mereka memainkan peranan yang berbeza. Predikat itu adalah deskriptif (dilihat sebagai proses) yang menyumbang suatu keterangan. Subjek (kata nama) diperlihatkan sebagai realiti yang tetap, yang wujud sebelum proses. Ini merupakan "subjek" berita lain, "tema" perbualan (discourse) atau "agen" sesuatu proses.

Dalam bahasa Perancis dan pada umumnya dalam bahasa Malaysia, subjek terletak di permulaan ujaran. Urutan ini disebut kronologik, yakni agen (support) atau pemula proses yang wujud pada mulanya. Dalam bahasa Malaysia, terdapat juga predikat yang terletak di permulaan ujaran untuk tujuan menitikberatkan predikat ini. Kalau predikat mendahului subjek jedanya diperlukan antara kedua-dua unsur ini. Biasanya urutan tersebut digunakan dalam pertuturan.

Bahasa Perancis

(il) mange "ia makan"
 Pierre est grand "Pierre tinggi"
 (support ← (apport))

Bahasa Malaysia

(ia) makan

Buah limau ini manis Manis, buah limau ini
 (nukelus) ← (penentu) (penentu) → (nukelus)

Jika ujaran minimum dikurangkan kepada subjek sahaja atau predikat sahaja, fungsi-fungsi tersebut adalah bergantung kepada situasi:

(1)	Fungsi predikat	"maman!"	atau	"mak!"
(2)	Fungsi subjek	"prends!"	atau	"ambil!"
		"ton livre!"	atau	"buku awak!"
		"vite!"	atau	"cepat!"

Ayat

Andre Martinet mentakrifkan ayat sebagai "keseluruhan monem yang dihubungkan melalui hubungan determinasi dan hubungan koordinasi dengan satu predikat atau beberapa predikat yang bersetara."¹⁰ Ayat adalah "segmen yang terkecil bagi sesuatu bahasa yang meng-

¹⁰ A. Martinet (1979). *Grammaire fonctionnelle du français*. Paris: Didier. "(On appelle phrase) l'ensemble des monemes qui sont relies par des rapports de determination ou de coordination a un meme predicat ou a plusieurs predicats coordones", hal. 17

gambarkan bahasa itu dengan sempurna dan lengkap."¹¹ Susunan linguistik ini, yang tidak termasuk dalam susunan yang lebih luas, mengambil bentuk-bentuk yang berbeza dari satu bahasa ke bahasa yang lain. Ayat adalah bagi sesuatu bahasa seperti juga fonem bagi fonetik.

Bahasa Perancis

Dalam bahasa Perancis terdapat dua sistem.

- (1) Urutan dasar ayat penyata adalah Subjek-Katakerja-Objek (atau SVO), misalnya, *Le chat boit le lait* "Kucing itu minum susu"
- (2) Dengan kataganti-objek, urutan adalah Subjek-Objek-Katakerja (atau SOV), misalnya, *Il le boit* "Ia meminumnya"

Kedua-dua model ini merupakan urutan yang paling kerap, iaitu dua aktant (actant)¹² dan model aktif. Dimaklumkan bahawa urutan komponen-komponen adalah berbeza dalam ayat-ayat interogatif dan ayat-ayat imperatif.

Terdapat juga bentuk yang tidak linier seperti perkataan gabungan. / o / "au" (a + le) "di, kepada"

Dua gaya bahasa yang wujud dalam sesuatu bahasa adalah tulisan dan percakapan. Gaya percakapan membenarkan kombinasi yang lain:

(1)	le	chat	il	boit	le	lait
	(kata	kucing	ia	minum	(kata	susu
	sandang)				sandang)	
	SN ₁	Kg	KK	SN ₂		
(2)	le	chat	il	le	boit	le lait
	(kata	kucing	ia	nya	minum	(kata susu
	sandang)					sandang)
	SN	Kg	Kg	KK	SN	

¹¹ A. Martinet (1985). *Syntaxe Generale*, Paris: Armand Colin. (La phrase est le) plus petit segment qui ... soit parfaitement et integralment representatif (d'une langue donnee), hal. 85-86.

¹² Aktant-aktant adalah unit-unit (orang atau benda) yang menyertai proses yang dinyatakan oleh katakerja (L. Tesniere). Dalam ayat "Kucing itu minum susu" terdapat 2 aktant, iaitu "kucing" dan "susu"

Dalam bahasa Perancis, subjek secara umumnya terletak sebelum objek (atau agen sebelum pesyen (patient)) dan tempat katakerja itu boleh ditukarkan. Adalah menjadi tradisi bahawa subjek lebih berpengaruh daripada objek:

	+	-
S		O
	+	-
chat		lait

Dalam bahasa Perancis, kataganti-kataganti "lui" dan "elle" tidak boleh digunakan untuk barang jikalau diletakkan selepas sendi nama. **Je vais acheter une voile pour lui* (lui = un bateau)
 "Saya akan membeli layar untuknya (nya = sebuah kapal). Ini menggambarkan bahawa kedudukan komponen-komponen boleh menunjukkan erti".

Bahasa Malaysia

Seperti dalam bahasa Perancis, struktur yang lebih disukai ialah SVO: "Dia memukul budak itu".

Seperti yang terdapat dalam bahasa Perancis, struktur SVO tidak selalu digunakan. Tiap-tiap bahasa mempunyai penyelesaian bagi situasi-situasi yang berlainan. Dalam Bahasa Malaysia terdapat juga dua gaya bahasa, iaitu tulisan dan pertuturan. Berikut adalah urutan yang boleh berlaku:

Kucing minum susu SVO
 Minum susu, kucing
 Susu, kucing minum OSV

Didapati bahawa dalam bahasa Malaysia, urutan mudah diubahkan dan struktur SOV ("kucing, susu minum") tidak digunakan melainkan dalam bahasa pasar yang dipengaruhi oleh bahasa-bahasa lain. Struktur OVS adalah struktur bagi ayat pasif: "susu diminum (oleh) kucing".

Dari contoh-contoh di atas, didapati bahawa urutan komponen-komponen dalam kedua-dua bahasa itu tidak tetap. Kedua-dua bahasa mempunyai kebebasan yang besar dalam susunan kata-kata. Di antara kedua gaya bahasa iaitu tulisan dan percakapan didapati juga bahawa susunan kata dalam percakapan lebih bebas daripada susunan kata dalam tulisan.

Beberapa masalah analisis

Dalam bahasa Perancis, ujaran-ujaran seperti *un brave homme* "seseorang (lelaki) yang baik" dan *un homme brave* "seorang (lelaki)

yang berani” terdapat perbezaan semantik mengikut kedudukan unsur-unsur. Dalam ujaran-ujaran yang berikut:

- une petite-fille (a) “cucu perempuan”
- une petite fille (b) “anak perempuan kecil”
- une fille petite (b) “gadis pendek”

Kita dapati dalam (a) penetapan terhadap urutan menjadikan ujaran itu satu sinthem (lihat perbezaan dalam grafi). Dalam (b), pertuturan sintagma adalah bebas tetapi ujaran-ujaran seperti **la Fille petite*, **l’homme bon*, **un bon homme* tidak digunakan untuk sebab-sebab irama atau untuk membezakan sinthem daripada sintagma.

Dalam bahasa Malaysia terdapat beberapa ujaran yang sama ertinya walaupun susunan unsur-unsur itu bebas, misalnya, “bolasepak, sepakbola” dan “pisang goreng, goreng pisang”. Tetapi memang ada perbezaan antara “kacang goreng dan goreng kacang”; “ramai orang dan orang ramai” serta “tangga rumah dan rumahtangga” (lihat perbezaan dalam grafi “rumahtangga”). Ujaran-ujaran “kacang goreng”, “orang ramai” dan “rumahtangga” adalah sinthem dan “goreng kacang”, “ramai orang” serta “tangga rumah” adalah sintagma.

Sebagai penutup, kita harus mengingat bahawa dalam analisis, adalah penting untuk membezakan:

- (1) urutan yang *pertinen* (yang memainkan peranan dalam komunikasi) dari segi sintaksis: “Orang itu membunuh harimau”.
- (2) kedudukan tetap unsur-unsur oleh sebab kebiasaan tanpa implikasi semantik: ujaran **il rapidement est venu*. Biasanya, orang Perancis kata: *il est venu rapidement* “dia telah datang dengan segera”.
- (3) variasi kedudukan yang mengakibatkan perbezaan makna: *un bonhomme* “seorang lelaki” (sinthem) dan *un homme bon* “seorang lelaki yang baik” (sintagma); “ibu pejabat” (sinthem) dan “pejabat ibu” (sintagma).

Bibliografi

- Choi Kim Yok (1986). *Essai de recherche en analyse contrastive Het en analyse d’erreurs: les systemes morphologiques du francais et du malais*. Thesis kedoktoran, Universite de la Sorbonne nouvelle (Paris III).
- Dubois, Jean (1973). *Dictionnaire de linguistique*. Paris: Larousse.
- Kridalaksana, Harimurti (1983). *Kamus Linguistik*. Jakarta: Penerbit PT Gramedia.

Martinet, Andre (1979). *Grammaire fonctionnelle du francais*
Paris: Didier

----- (1985). *Syntaxe generale* Paris: Armand Colin.

+ Penulis berterima kasih kepada Encik Abdul Shukor bin
Mohd. Tahir yang sudi menyemak artikel ini.